

ZDROJOVÝ MATERIÁL Č. 13

EUGENE TRIVIZAS O TERMÍNE „PIGS“

Eugene Trivizas, autor moderných rozprávok a profesor kriminológie na Readingskej univerzite, ktorý vyhral súdny proces proti Coca-Cole, píše a vedecky dokumentuje svoje názory na používanie termínu PIGS, ale i na systematické využívanie negatívnych stereotypov na opísanie národov. Profesor Trivizas píše:

Charakterizovanie Grékov ako podvodníkov, zradcov a pod. je ďalším prípadom sociologického fenoménu vyvolávania negatívnych národných stereotypov v časoch krízy. Neposudzujú a nekritizujú sa rozhodnutia ani kroky konkrétnych jednotlivcov, ale biľaguje sa kolektívne celý ľud. Najnebezpečnejším stereotypom je spochybnenie ľudskosti určitej rasy alebo etnickej skupiny.

Skratka PIGS, ktorou západoeurópski a anglosaskí investori a komentátori označujú krajiny južnej Európy a ich hospodárstva, nie je iba nevkusnou urážkou. Je modernou podobou historického javu, ktorým je spochybnovanie ľudskosti blížnych, je to proces, keď príslušníci jednej etnickej skupiny degradujú príslušníkov inej na úroveň zvierat, a tým nepriamo dávajú najavo, že si zaslúžia, aby sa s nimi tak zaobchádzalo.

Hoci niektoré noviny, ako sú Financial Times, a banky, ako je Barclays, zareagovali na sťažnosti, ktoré vyjadril napríklad portugalský minister financií, a termín PIGS zakázali, hrozí, že sa táto skratka stane všeobecne zaužívanou. Tí, ktorí ju používajú, si neuvedomujú závažnosť problému. Zabúdajú, že podobné pohrdavé výrazy sa v minulosti systematicky používali na zníženie citlivosti verejnosti, na odstránenie zábran, oslabenie empatie a na otvorenie cesty prenasledovaniu, masakrám ba dokonca genocídám.

Genocíde v Rwande napríklad predchádzala sústredená vládna kampaň slovnej „brutalizácie“ obetí a počas druhej svetovej vojny japonská propaganda používala rovnakú metódu proti Američanom. Najextrémnejší je samozrejme príklad Tretej ríše. Jedným z chemických prípravkov, ktorými vykonávali genocídu Židov v koncentračných táborech, bol pesticíd Zyklon B. Avšak nacistická propagandistická mašinéria väzňov zbavila ľudskosti dávno predtým, než ich začala zabíjať.

Na označenie Židov sa systematicky používali výrazy ako „potkany“ a „háved“. A samozrejme, ak sa nepozerať na svojich protivníkov ako na ľudí, ale ako na zvery či parazity, nemáte veľmi zábrany, aby ste ich zabili a recyklovali ich kožu či tuk. Slovné, „brutalizujúce“ násilie je často prvým krokom ku skutočnému násiliu, a to nielen na medzinárodnej úrovni.

Pri skúmaní zločinov davu som dospel k rozlišovaniu dvoch kategórií hanlivých výrazov: výrazov popierajúcich mužskosť protivníka a výrazov popierajúcich jeho ľudskosť; zistil som, že prvá kategória pripravuje cestu rituálnemu násiliu a druhá násiliu skutočnému (1). Tragické následky verbálnej „brutalizácie“ priviedli antropológov Montagua a Matsona k názoru, že proces odľudšťovania človeka je „piatym jazdcom z Jánovho Zjavenia“. Zašli by sme samozrejme príďaleko, keby sme tvrdili, že tí,

DOM EURÓPSKEJ HISTÓRIE

čo používajú termín „PIGS“, pripravujú pôdu pre hospodársku „zabíjačku“ márnokratných „prasiat“ z Juhu.

Je však prekvapujúce, že civilizovaní ľudia dospeli až tak ďaleko, že používajú znevažujúce výrazy, aké spôsobili v minulosti toľko utrpenia. Ak k iným nepristupujeme ako k osobám, ale predstaviteľom stereotypov, ak jednu etnickú skupinu považujeme za stelesnenie všetkých cností a etiky, zatiaľ čo jej protivníkov za zosobnenie všetkého podvodného a nemorálneho, otvára to dvere barbarstvu všetkého druhu. Rovnako ako južania nie sú „prasce“, Gréci nie sú rodení podvodníci ani Nemci nemajú sklón ku genocíde.

Každý z nás má v sebe dobro i zlo, pričom to druhé sa ľahko prejaví pod vplyvom verbálnej sociálnej interakcie. Zostáva nám dúfať, že prv, než bude môcť „piaty jazdec Jánovho Zjavenia“ zaútočiť, vyhodí ho zo sedla kopije našej spoločnej ľudskosti.

1. „Crowd events in the Metropolitan Area“, The Kingston Law Review, zväzok 9, č. 3, december 1979.
2. Ashley Montagu, Floyd Matson «The Dehumanization of Man“, New York: McGraw-Hill, 1983

Zdroj: TA NEA

